

Vzpomínka na PharmDr. René Macha

V 39 letech nás opustil kamarád, kolega a odborník na lékárenství PharmDr. René Mach. Za chvíli přebolí první reakce na překvapivou a nečekanou informaci, že už Rendu neuvidíme a zbude nám jen vzpomínka na příjemného kolegu, který působil nenápadně a přitom to byl vzor moderního farmaceutického manažera a předního odborníka v klinické farmácii. Renda dokázal využít situace, kterou lékárnický stav po roce 1989 měl – podílel se na privatizaci pěti lékáren, z toho jedna (a to byl jeho sen) byla nemocniční. Takové sdružení už dokáže vygenerovat velký obrat, a Renda jako jeden z mála lékárníků myslel na budoucnost. Část finančních prostředků věnoval na další rozvoj oboru buď přímo systematickým budováním centra farmaceutické péče v Břeclavi (především doškolováním lékárníků a později i farmaceutických asistentů) a koordinací přípravy vedoucích workshopů pro řešení kazuistik na regionálních úrovních, a jednak nepřímo, podporou farmaceutického školství. Uvědomoval si, že lékárník musí poznatky klinické farmacie aplikovat i do veřejného lékárenství, aby byl schopen rozpoznat rizika hrozící bezprostředně pacientovi z farmakoterapie, ale i rizika nevhodné intervence, pokud nerespektuje situaci, že má limitované informace o pacientovi. Uvědomoval si význam pomocných softwarů, a tak byl první, který přišel s nápadem a posléze s realizací, aby lékárnický informační systém při výdeji signalizoval rizika interakcí. Systematicky toto rozvíjel především u Paenia. Vedle toho se snažil využít lékárnický software i pro zaznamenání poskytnuté farmaceutické péče u pacienta, a tak pomoci lékárníkovi zachovat její kontinuitu při opakovaných návštěvách pacienta. Podporoval fakultu knižními dary a přijímal studenty, kteří zde našli dostatek prostoru pro zdokonalení se v praxi a dokonce měli možnost zapojit se i do výzkumu – vznikly zde tři diplomové práce. Renda byl členem výboru Sekce klinické farmacie a významně se podílel na jejích akcích. Jeho dítkem pak byly pracovní dny klinické farmacie nazvané Vinobraní klinické farmacie. Věhlas této akce nesmí být zapomenut, protože je to jeden z důležitých Rendových počínů. Vzniklo zde fórum pro výměnu názorů se špičkami lékař-

ské veřejnosti a bylo plně zaměřeno na to, jak by lékárník mohl pomoci pacientovi. Renda se podílel i na interaktivních přednáškách Edukafarmy v programu Lékárna 2010 a Lege Artis a na přednáškách pro odbornou veřejnost v regionu. Při dispenzací a při kontaktu s lékařskou komunitou a pacienty byl vnímavý k odhalování problémů ve farmakoterapii a jako jeden z mála lékárníků co znám, dával své zkušenosti (včetně odhalených problémů a rizik při dispenzací) k diskuzi při workshopech. Věřil totiž tomu, že takto nejlépe pomůže nejen svým pacientům, ale i pacientům obecně. Zároveň doufal, že se touto diskuzílepší sám a možná to pomůže i dalším zdravotníkům, kteří se takových diskuzí (formou peer review) zúčastní. Studoval zásady managementu a dobře ovládal angličtinu. Byl důležitým členem organizačního výboru 33. výročního sympozia Evropské společnosti klinické farmacie „Risk management in Pharmacotherapy“ v Praze. Také se často účastnil sympozií a kurzů v zahraničí, a tak se snažil rozvíjet svoji odbornost. Studoval doktorský program klinické farmacie na Farmaceutické fakultě UK v Hradci Králové. V současnosti měl splněny všechny zkoušky včetně státní zkoušky z klinické farmacie (zvládnul ji velmi dobře) a právě mu vychází článek v impaktovému časopisu Pharmacy World and Science (splnil tedy už všechny podmínky pro možnost hlásit se k obhajobě své doktorské práce). Věřím, že by byl úspěšný a získal titul Ph.D. Jako jeden z mála lékárníků věřil v nutnost provádět vědeckou práci i na úrovni lékárny. Právě koncem srpna jsem dostal zprávu od koordinátorky Evropského projektu ESAC, na kterém se Renda podílel při průřezové studii sledování způsobu předepisování antibiotik v nemocnici. Slečna Faranak Ansari z Velké Británie v něm oceňovala důslednou pečlivost, odpovědnost a přesnost. Renda uměl pracovat s technologiemi informačního věku, využíval web a ovládal informační systémy. Takto získával nejen odborný přehled o farmakoterapii, ale i o tom, jak má moderní lékárenství vypadat. Informační technologie také využíval k efektivnímu řízení svých 50 zaměstnanců, což mu uvolňovalo ruce i pro všechny výše uvedené činnosti. Bude českému lékárenství chybět.

Prakticky jsem se ještě nesetkal s takovou podporou a porozuměním pro akademickou sféru z praxe, jako ji činil Renda, a s tak spřízněnou duší, kde se doplňoval pohled teoretika a praktika. Dokonce my dva jsme byli bez nějaké dohody v určité opozici proti představenstvu ČLK, které prosazuje zavádění dispenzačních minim jako základní změnu pro lepší farmaceutickou péči. Oba jsme si byli jisti, že dispenzační minimum nezachrání lékárenství a kvalitu farmaceutické péče. Věřili jsme, že pokud bude lékárník klinicky orientovaný, pak mu dispenzační minimum může pomoci orientovat se v posloupnosti problémů, které při výdeji léků musí s pacientem řešit. Lékárník musí základy klinické farmacie získat už v pregraduální výuce, ale pokud nebude nucen managementem lékárenství se v klinické farmácii zlepšovat pak dispenzační minimum nepomůže. Byl také jedním z mála lékárníků, který se nebál užít slova klinická farmacie ve veřejném lékárenství a věřil (na rozdíl od některých členů představenstva ČLK), že klinická farmacie není jen u lůžka pacienta. Snad jeho odkaz inspiruje další kolegy, kteří jsou na úrovni managementu lékárenství, aby podporovali využívání informačních technologií, optimalizovali péči o pacienty rozvojem farmaceutické péče jak podporou přípravy středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných odborníků, tak i podporou výměny zkušeností mezi lékárníky, uzpůsobením officíny pro diskrétní vztah k pacientovi a podporou klinické farmacie ve veřejném i nemocničním lékárenství. Pokud si tento management uvědomí, že je nutno kultivovat i vztah k jejich Alma Mater a vysokému farmaceutickému učení, tak jako to činil Renda, pomůže to dostat lékárenství z krize, do které se paradoxně dostalo po roce 1989 a obecně kráčí jinam, než bychom si všichni přáli.

Renda se věnoval sportu – měl rád různé sportovní disciplíny a dokázal v nich vyniknout – např. jsem s ním prohrál karton sylvánů, když jsem vsadil na syna v jejich squashovém zápase. Ke sportu, jazykům a k lásce k přírodě vedl i svoje děti. Jeho rodina byla pro něj přístavem, kam se rád vracel – třeba i z vrcholů hor, které ho velmi přitahovaly. Bude nám všem chybět. Díky, Rendo, za to kým jsi byl a co jsi udělal a doufám, že se nám tvůj odkaz podaří naplnit.

doc. RNDr. Jiří Vlček, CSc.

FaF UK Hradec Králové

Heyrovského 1203, 500 05 Hradec Králové

e-mail: vlcek@faf.cuni.cz